

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Dansk design NU

DANSK DESIGN NU præsenterer et rigt udvalg af nutidigt dansk design inden for hele spektret: møbler, produktdesign, grafisk design, mode og design i det offentlige rum. Alt designet i det 21. århundrede af toneangivende og talentfulde danske designere. I form af 'superobjekter' inden for keramik, glas og smykker inkluderer udstillingen også kunsthåndværket og retter sit fokus mod de kunstnerisk mest innovative på feltet.

Udstillingen er det første overblik over hvilke tendenser, der i dialog med den internationale udvikling har formet sig i Danmark siden designboomet før 2000. DANSK DESIGN NU spejler tidens mangfoldighed af nye designere, kunsthåndværkere, af stiltendenser, livstilsvalg og teknologisk innovation.

MØD SUPEROBJEKTERNE

Udstillingen inkluderer også kunsthåndværket og retter fokus mod de kunstnerisk mest innovative på feltet i form af 'superobjekter' af keramik, glas og smykker samt unikaarbejder, hvoraf flere er lavet specielt til udstillingen. Gennem markante eksempler kaster udstillingen samtidig lys over kunsthåndværket som potentiel kilde for nytænkende industriel formgivning.

Udstillingens kurator, Designmuseets biblioteks- og forskningschef Lars Dybdahl, udtaler:

"Netop nu er der internationalt fokus på danske kulturprodukter og dansk design. Efter dansk designs 'guldalder' i 1950'erne og 1960'erne udfolder design i Danmark sig i dag med fornyet styrke og danske designere agerer med stor succes på den globale designscene. Med DANSK DESIGN NU ønsker vi at anskueliggøre de tendenser, der præger vores 'designede hverdag' og belyse, hvordan dansk design favner alle skalatrin – fra urbant design til det eksperimentelle kunsthåndværk, superobjekterne."

DANSK DESIGN NU viser over 300 designgenstande. Udstillingen er permanent, og derfor tilføjes nye objekter hvert år for at bevare det nutidige fokus. Udstillingen er et led i Designmuseum Danmarks fokus på nutidigt design.

Biomega Cyklen – designer Jens Martin Skibsted

Da designeren, iværksætteren og filosofen Jens Martin Skibsted i 1998 stiftede cykelfirmaet Biomega, var det med et erklæret mål om at designe cykler, som var så innovative og ekstraordinært designede, at det skulle være attraktivt for billisterne i verdens storbyer at lade bilen stå og i stedet sadle op på den tohjulede jernhest.

De første modeller havde navne som »Boston«, »Amsterdam« og »Copenhagen« og var designet af prominente formgivere som Ross Lovegrove, Marc Newsom og Karim Rashid, og selv sportsbrandet Puma gav sit bud på en Biomega-cykel. Men det er ikke kun bemærkelsesværdigt design, som kendetegner Biomega. Også innovative løsninger som kædefri kardantræk, indbyggede kædelåse og elektroniske gear gør Biomega-cykler til en både æstetisk og funktionel nydelse.

»Jeg ville lave en cykel, som kunne udtrykke identitet. Min tese er, at biler har succes i byerne, fordi de er gode til at vise, hvem ejeren er. Hvis man f.eks. skraber logoet af en bil, ved man stadig, hvilket mærke det er. Men skraber man logoet af en cykel, aner man ikke, hvilken cykel man ser på. Det ændrede jeg med Biomega-cyklen. Ideen var, at cyklen skulle kunne udkonkurrere bilerne i byerne og derved gøre byerne mere grønne,« har Jens Martin Skibsted tidligere fortalt Berlingske.

For to år siden solgte han 75 procent af firmaet, men Jens Martin Skibsted er stadigvæk involveret i firmaets branding og kreative udvikling.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Nu åbner Biomega så en butik i Klosterstræde 19, som kun er helliget de attraktive tohjulede. Jens Martin Skibsted har siden Biomega stiftet braningfirmaet, Skibsted ID og er desuden en del af trioen KiBiSi, sammen med designeren Lars Holme og arkitekten Bjarke Ingels. Og det er også Skibsted ID, som har stået for designet af butikken, som - i bedste Biomega-ånd - bliver mere end bare en cykelbutik.

»Det er en meget gammel drøm at åbne en Biomega-butik, men det er først nu, at det er blevet økonomisk muligt. Når man både er et teknisk brand og et designbrand, er det helt afgørende, at man har sin egen butik. Nu har vi så skabt én, der er ligesom en restaurant, hvor man kan se, hvad der foregår ude i køkkenet,« siger Biomega-stifteren og fortæller, at der udover cykelsalg bliver muligt at købe bøger og magasiner i en del af butikken, der indrettes som café.

»Biomega er jo kulturbærer i den forstand, at vi har opfundet begrebet »design-cykel,« siger Jens Martin Skibsted og fortæller, at Biomega i fremtiden vil satse endnu mere på teknologi, hvor blandt andet el-motorer og elektroniske gear fremover bliver en stor del af cyklernes design. Og så vil Biomega fremover fortsat satse på kædeløse cykler. Det bliver dog ikke med kardan-træk, men med kulfiberremme, som driver cyklerne frem.

Jens Martin Skibsted er også leder af Urban Mobility-initiativet i World Economic Forum (et forum for globale økonomiske interessenter, red.), hvor han har udtænkt et globalt indeks, som byer verden over kan bruge til at måle, hvor grøn byen er på transportsiden.

»Verdens befolkning vil vokse til mellem ni og ti milliarder mennesker inden for de næste 40 år, og 80 procent af dem, vil leve i byerne. Det vil blive et gigantisk problem, hvis vi ikke bliver bedre til at udvikle og bruge den offentlige transport og cykler,« har han tidligere sagt i et interview med Berlingske.

Bo Linnemann – Apotekernes fælles og genkendelige identitet. Identitetsdesign

Gamle apotekerkrukkers typografi, blanke porcelæn og guldstreg som udgangspunkt. S sammensat med en Bauhaus skitse med typografi med manglende seriffer – helt buede.

Apotekernes skrift hedder ”Pharma” og er udviklet på baggrund af en Bauhaus-skrift fra 30’erne. Skriften signalerer og tolker brandplatformen: ”Når du møder billedet ”apotek”, skal du tænke både sundhed og sygdom. Derfor er identiteten både blød og hård at se på, udtrykt i de enkelte bogstavers både rette linjer og bløde former. Skriften skal også udtrykke renhed og enkelhed – så kunden ved, at her i denne butik får man den ægte vare uden falbelader eller overflødigheder,“ forklarer Bo Linnemann.

En udfordring var at få de forskellige udformninger af skilte til både at passe i et butikscenter og på en gammel fredet bygning, hvor apoteker ofte har til huse. ”Jeg synes identiteten er fremadrettet samtidig med, at den bærer historien i sig. Og det er jo den svære balance. Den er ikke højtråbende i sig selv. Det er heller ikke nødvendigt, da du vil opleve den overalt i landet – på den måde har den en samlende effekt.”

Apotekerprojektet var kørt to og et halvt år – og man er rundt regnet halvvejs. Bo Linnemann betegner opgaven som et af de største designprojekter i Danmark, da der ikke er mange virksomheder, der har så stor synlighed som apotekerne. Men det er også stort, fordi implementeringsdelen er langvarig: ”Over for apotekerne skal forløbet tages i nogle step. De kan ikke rumme og har i øvrigt heller ikke råd til at effektuere det hele på en gang, selv om Apotekerforeningen er medfinansierende på skiltningen – men de er med på den retning, som strategien afstikker.”

Veryround - Louise Campbell – stol fra Zanotta i edition 1000

This is simply a very round chair. Signed limited edition pieces.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Consists of 160 circles, and focuses as much on shadowplay as on construction. The chair rocks sideways. It was designed by cutting small paper models by hand, and the intention was for the result to look as fragile as the original models. It does, but it is as strong as can be.

Ole Jensen – keramiker og designer. Opvaskebaljen.

Praktisk og stilfuld opvaskebalje i gummi og med tilhørende børste fra Normann Copenhagen. Den ikoniske og verdensberømte opvaskebalje er designet af Ole Jensens for Normann Copenhagen, og fås i flere forskellige farver. Historien bag denne fleksible og prisvindende opvaskebalje, tager sin begyndelse en dag hvor Ole står ved sin køkkenvask for at vaske op. Han betragter den hårde og ufleksible stålvaske. Tanken om at fremstille en fleksibel vaskebalje der tilpasser sig indholdet er født. Opvaskebaljen som vi kender den i dag, er resultatet af mange timers udviklingsarbejde, og opvaskebaljen vandt i år 2002 den anerkendte designerpris DesignPlus. Gummiet som er anvendt til fremstilling af Ole Jensens opvaskebalje for Normann Copenhagen er fødevarergodkendt, hvilket betyder at opvaskebaljen ikke blot kan anvendes til at klare dagens opvask, men også kan anvendes til opbevaring eller servering af fødevarer så som salater til større forsamlinger, til frugt eller som vinkøler, ja kun fantasien sætter grænsen. Baljen kan også bruges til opbevaring af legesager på børneværelset, handsker i entreen eller som behagelig og fleksibel balje til fodbad. Opvaskebaljen er gennem tiden blevet lanceret i nye farver som følger tidens trends, men opvaskebaljens form og funktionaliteten er der aldrig lavet om på. Normann Copenhagen opvaskebaljen tåler vask i opvaskemaskine. Til opvaskebaljerne medfølger en opvaskebørste fremstillet i bøg og med naturhår

Cecilie Manz – Caravaggio. Historien om en lyskilde og en ledning, og et svøb omkring. Navnet: højlyset, den blanke sorte og intense. Proces: pen på papir, og siden ca. 2000, så digitalisering af papirkitsen. Modelarbejdet er meget vigtigt, for at få det 3D visualiseret.

Cecilie Manz er født 1972. Kendte værker: Caravaggio lamperne, Mingus Pendlerne, Mondrian lamperne, Brancusi Pendel, Blossom vaserne, Micado bordet, Tøjtræet, Stigen 'Hochacht'
Uddannelse: Designer fra Danmarks Designskole

Cecilie Manz er født i Odsherred region i Danmark. Som barn af forældre beskæftiget med kunst og design, har udformning altid udgjort en naturlig del af hendes liv. Så valgte hun design som hendes levende, da hun begyndte at studere på Den Danske Designskole i 1992. Den store interesse for funktion og konceptualisering tog hende yderligere som udvekslingsstudent til Helsinki, hvor hun deltog på det finske Universitet for Kunst og Design.

I 1998, et år efter at hun dimitterede fra den danske School of Design, startede hun sin egen tegnestue 'Manz Lab', hvorfra hun arbejder med design af møbler, glas, lamper, og relaterede produkter primært til boligen. I 2005 blev hun tilknyttet Holmegaard Glasværk som designer.

Cecilie Manz har en stærk fornemmelse for funktionalitet og insisterer på kvalitet. Hun har bla. designet Caravaggio lamperne og Mondrian lamperne for Lightyears. Cecilie Manz har allerede udstillet over hele verden og er permanent repræsenteret i udstillinger af MOMA og Dansk Design Center. Hun har holdt foredrag og er tildelt flere vigtige priser for hendes konceptuelle design.

Cecilie Manz' design er på én gang sanseligt, betagende og meget brugbart. Hendes design åbner vores sanser for de hverdagsting, vi ofte omgås uden nærmere eftertanke: som eksempel Tøjtræet fra 2000 (et træ til at hænge sit tøj på) eller Stigen Hochacht fra 1999 (en stige man kan sidde på). Cecilie Manz' formål er ikke kun at skabe et nyt produkt, men at finde ind til selve årsagen og funktionen i produktet.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

"Jeg arbejder med ting, der har en betydning for mig. Min generelle idé er altid at have et klart argument at legitimere de design, som jeg gør. Funktion er afgørende, og hvis jeg ikke kan formulere en god grund til et nyt produkt, er det bedre at afstå fra at gøre det."

Kim Buck: Bless You, 2012

Michael Geertsen, Gult Stående Objekt, 2010.

Uddrag fra interview med Michael Geertsen af Charlotte Jul:

Dit nyeste projekt tager afsæt i græske vaser. Hvorfor?

Grækenland er den vestlige civilisations vugge, og det har været interessant at zoome ind på en tid, hvor man ikke satte spørgsmålstegn ved formgivningen. "En vase til opbevaring af olie? Jamen, den ser sådan her ud". Jeg savner en mere refleksiv tilgang til formgivning. I dag er der ingen lovmæssigheder, ingen regler eller formelle krav, kun postulater - og alt kan stort set lade sig gøre. Den gammeldags forståelse af dannelse, synes jeg godt man kunne genopfinde. Videregive et lag af viden og historisk fundering, som man som udøvende kan stå på, for selvfølgelig kan du ikke genopfinde den dybe tallerken hele tiden. Det vil både være dumt og uambitiøst – for du når et pænt stykke videre ved at stå på skuldrene af erfarne formgivere, hvis du vel og mærke forstår at udnytte det til din fordel.

De pæne græske vaser angribes af dine moderne elementer. Er det en punktering af skønheden? Jeg har absolut ikke noget problem med skønhed. Jeg er ikke ude i et anti-æstetisk ærinde. Det interessante har været at tage udgangspunkt i de formelle græske vaser og trække dem over i vores tid og udsætte dem for modernistiske elementer. At finde ud af, hvad de græske vaser betyder for mig i dag ved at vride dem gennem mit system. Mit dekorative greb i denne sammenhæng er de påsatte gevir, dutter og dimser – at få de pæne arketyperiske vaser til fysisk at rejse børster i et Axel Salto-ekko med modernistiske elementer i stedet for blot at bemale dem dekorativt. Den glatte industrielle glasur gør også sit til at skabe friktion mod den naturlige græske rødlers-finish.

Michael Geertsen (1966/DK) er uddannet fra Danmarks Designskole, København i 1993. Han har udstillet på museer og gallerier i ind og udland. Michael Geertsens værker findes i en række samlinger verden over, bl.a. Metropolitan Museum of Art, N.Y., Victoria and Albert Museum, London, Museum of Fine Art, Huston, Texas Museum of Arts and Design, N.Y., Magnelli Museum, Vallauris, Frankrig, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum Trondheim, Norge, Ceramic Museum, Incheon, Korea, FULE ceramic Museum, Fuping, Kina, Designmuseum Denmark, København, Trapholt, Kolding og Lady Gaga Collection, USA.

Susanne Jøker Johnsen, Pollen 2013

SusanneJøker Johnsen vil ligeledes være kendt af de fleste som mangeårig leder af Bornholm Kunstmuseums biennaler og museet har gennem flere år ønsket at erhverve et af hendes markante glasværker. Og endelig i år lykkedes det, "Pollen", et markant værk, hvis tvilling i øvrigt straks blev erhvervet til en af de betydeligste amerikanske glassamlinger.

Søren Thygesen – No Title

Keramiker Søren Thygesen modtog prisen på 100.000 kroner for værket No titel bestående af 200 nystrøgne mursten i rødt tegler. Prisen er skænket af Grosserer L. F. Foghts Fond. Ca. 200 nystrøgne mursten i rødt tegler udgør Søren Thygesens værk i et form-clash, hvor det pragmatiske byggemedie opnår et organisk udtryk. Med de mange nye teknologier indenfor byggetraditionen kan næsten alt lade sig gøre. Thygesens projekt synliggør, at de klassiske materialer også får en fornyet værdi i kombination med nye teknikker. "De nystrøgne mursten skæres via profil i fugen. Der er tale om en metode der oversætter organisk form til murstens æstetik." – Søren Thygesen. Priskomiteén fortæller om valget af Søren Thygesens værk: I sit teglstensprojekt krydser Søren Thygesen originalt det pragmatiske, traditionsrige og demokratiske materiale, såvel som murstens regularitet, med det organiske og kropslige. Hermed

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

fremkaldes refleksioner over de digitale teknologiers æstetik og formmæssige kompetencer i forhold til materialiteten – et samlet billede på kompleksiteten og kvalitetene i det nutidige spektrum af teknologier som rum for menneskelig udfoldelse.

Henrik Vibskov – The Face Dress - Hvid kjole som i en mønsterkonstruktion skaber et ansigt. Vibskov var ved at lave svanesøen på den norske opera – og lavede et show der hed Sticky Brick Fingers, som et ansigt der opstår i bølger. Flere celebs har haft den på, på den røde løber. Håndværket er meget vigtig for Vibskov, som synes at ting der bliver skabt på computer, lider under det to-dimensionelle, og meget ligner hinanden.

Nikoline Liv Andersen – Rokokokjole i sugerør (Dansen med det Døvstumme Øje)

Hvis man for tiden besøger Designmuseum Danmark i København og ser udstillingen 'Danish Design Now', bliver man mødt af ikke bare møbler, kaffestel og lamper, man kan også opleve eksempler på dansk mode, som krydser grænsen mellem kunst og beklædning.

Henrik Vibskov er repræsenteret med en kjole, der ligner et ansigt, og Vilsbøl de Arces futuristiske bodystocking spiller naturligt op til de nye nordiske møbelstrømninger.

Midt i det hele hænger en usædvanlig kreation. Det er en kort, hvid kjole med englevinger skabt af tætsiddende sugerør. Kjolen ligner en fest, men den er ikke konstrueret til at blive brugt på konventionel facon, forklarer dens skaber, Nikoline Liv Andersen:

»Det vil være upraktisk for et menneske at have sugerørskjolen på. Man kan ikke sætte sig ned, uden at sugerørene knækker. Men som alt andet af mit tøj er den tilpasset på en rigtig person og har for, som var det meningen, at nogen skulle have den på«.

Nikoline Liv Andersen arbejder i krydsfeltet mellem kunst og mode og er et oplagt emne, hvis man vil tage den gamle diskussion om, hvorvidt mode er (eller kan være) kunst. »Det, jeg laver, er en blanding, men jeg har svært ved selv at sige, at jeg er kunstner. På den anden side arbejder jeg ikke med modedesign, tænker ikke på sæsoner og sælger ikke på modemesser. Jeg arbejder som en kunstner, og mine inspirationskilder er alt andet end mode«.

Nikoline Liv Andersen er klædt i en hvid kittel fuld af malingpletter, da hun tager imod i sit værksted. Det ligger på de to øverste etager af et byggeforeningshus i København. Her kan hun lave alt fra sko og print til avancerede pelskonstruktioner og syninger af alle slags. »De penge, jeg har tjent, er investeret i grej«, siger hun og fremviser en maskinpark, der ville gøre større modehuse misundelige.

Da hun var yngre, troede hun, at hun skulle være kunstmaler. Efter en musikalsk gymnasietid på Skt. Annæ, en periode på tegneskole og et praktikophold hos designeren Elise Gug endte Nikoline Liv Andersen på designskolen i København. Det kunstneriske har hun hele tiden holdt fast i.

»Jeg opfatter det, som at jeg maler med tekstiler. Jeg bruger meget tid på at researche og udvikle materialer, på at drapere og finde et mønster. Når det er på plads, laver jeg en helt ny overflade«. Hun henter en æske med strimler af farvet og folieret bomuld. Materialet har været brugt til en kropsnær kjole. Strimlerne fik den til at ligne en levende pels i et spil af farver. »Det er et pillearbejde, men jeg kan lide det. Det minder om at male«.

Værkstedet rummer mange af den slags magiske bokse. På en hylde over arbejdsbordet står en række skotøjsæsker. På flere af dem er der skrevet: 'Björk Rester'. Sidste år modtog Nikoline Liv Andersen en mail fra Björk. Den islandske sanger havde set en af hendes pelse, der var udstillet i Maison du Danemark i Paris, og var interesseret i noget lignende til sin turné. Det endte med, at Björk købte en specialsyet kjole, lavet af

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

sort mink og gul ræv, der fik hende til at ligne en sommerfugl eller en engel. For designeren var udfordringen, at kjolen skulle fange de samme gule nuancer, som ses på omslaget til Björks 2015-album 'Vulnicura'. »Jeg arbejdede længe for at blive tilfreds med resultatet. Det fungerede først, da jeg virkelig skruede op for det gule«.

De to nordiske kunstnere deler interessen for naturen, og hvor man hos Björk nærmest kan høre landskabet, ser man flora og fauna i Nikoline Liv Andersens mønstre og farver. »Jeg elsker at zoome ind og studere strukturerne i en kamæleons hud eller på en sten. Jeg prøver at efterligne mønstrene i andre materialer og skabe min egen form for natur. Sugerør er ikke naturlige, men hvis man klipper og manipulerer dem, kan man udvikle en ny organisk form«.

Den islandske musiker er ikke den eneste, der har fået øjnene op for de usædvanlige kreationer fra værkstedet i København. I slutningen af 2015 tog Nikoline Liv Andersens karriere et overraskende sving, da hun blev kontaktet af det italienske modehus Fendi, der ville gøre hende til en del af husets designteam. »Det skete lige efter Björks turné. De må have lagt mærke til mig«, siger hun. Det er svært for hende at tale om emnet Fendi. Kontrakten forbyder, at der slipper detaljer ud, og jeg har lovet ikke at skrive om de tegninger og inspirationsbilleder, der hænger på væggen i værkstedet. Vi kan dog konstatere, at hun på linje med resten af holdet har leveret indslag til efterårskollektionen, som blev vist i Milano for nylig.

»Når man vælger sådan en som mig, er det, fordi man ønsker sig noget andet end almindelig mode. Det har vist sig at være ret sjovt, og der er god plads til at lege og eksperimentere«, konstaterer Nikoline Liv Andersen, der fastholder sin base i København og flyver til Fendis hovedkvarter i Rom hver anden uge.

The Danish Chair – an international affair.

Udstillingen viser et wunderkammer af stole og fortæller historien om, hvordan dansk design blev et internationalt brand. Som gæst kan man få et overblik over de mange stolyper, som tegner billedet af det 20. århundredes danske succeshistorie og det eksporteventyr, som vi kalder Danish Modern.

Stolen er det møbel, der står mennesket nærmest. Den berører og spejler den krop den skal bære med arme, ben, sæde og ryg. Den er designernes prøvesten og designhistorikernes yndlingsobjekt. Og så er stolen et af de mest kulturbærende designobjekter. Den fortæller alt om den tid og det samfund, den er skabt i. Den giver personen, der sidder i den status og identitet, og betegnelser som domstol, lærestol, bispestol, skriftestol og talerstol minder os om stolens mange historiske associationer.

SAGT OM STOLEN: "Stolen er en meget svær genstand. Alle, som har prøvet at lave én, ved det. Der er uendelig mange muligheder og problemer – stolen skal være let, den skal være stærk, den skal være komfortabel. Det er næsten lettere at bygge en skyskraber end en god stol" – LUDVIG MIES VAN DER ROHE

"Danmark blev verdenskendt for sine mange bud på moderne stole i det 20. århundrede. Generationer af danske møbelarkitekter har opmålt, studeret og fundet inspiration i de historiske møbler i Designmuseum Danmarks samling. Med denne nyopstilling af vores enorme stolesamling ønsker vi at give vores gæster et overblik over den danske stols slægtshistorie samt et indblik i stolen som et kulturbærende og kunstnerisk objekt. Vi vil formidle dansk designs DNA gennem stolen, som er en af de stærkeste repræsentanter for udviklingen af dansk design".

Anmeldelse Chris Halstrøm:

The Danish Chair på Designmuseum Danmark viser en fin gennemgang af vores moderne danske stolehistorie, men klichéen om, at en stol skulle være det sværeste og fineste, en møbeldesigner kan skabe, fastholdes desværre.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Jeg er ret skeptisk. Sådan generelt. Og lidt af et brokkehoved. Især når det handler om mit fag: møbeldesign. Da jeg tog ind for at se den nye permanente udstilling, The Danish Chair, på Designmuseum Danmark, var jeg nærmest på forhånd træt af den, for på museets hjemmeside var jeg allerede blevet serveret klichéen om, at stolen er designerens "prøvesten". Men det vender jeg tilbage til, for selve udstillingen bliver jeg ikke træt af foreløbig.

Gennem en tunnel med montere i tre etager præsenteres man for de 113 udvalgte stole lidt ad gangen. Man kan ikke se alle stolene på én gang, og måske misser man nogle ved første besøg. Derfor er jeg sikker på, at man kan blive ved med at vende tilbage og opdage nye detaljer, hvilket er en kvalitet ved en permanent udstilling.

En venlig sjæl viste mig, at man kan hive nogle (lidt for hemmelige) informationstavler ud fra mellemrummet mellem monterne. Det er en lækker detalje, at man som besøgende helt analogt kan tage fat i en lille træ-knop og trække informationen ud i stedet for at få den serveret som en digital løsning. På den måde bliver ens følesans tilfredsstillt, når man ikke må røre ved stolene.

Til gengæld appellerer udstillingen til at blive delt på de digitale medier, da stolene er placerede i kvadratiske rum, med smukke egetræsrammer om, der henviser til det gode håndværk, som mange af stolene repræsenterer. Let at tage billeder af. Lige til Instagram. Og på den måde lever udstillingen videre i et nyt univers.

Udstillingens designer, Boris Berlin, har skabt en flot udstilling, der på grund af dens få, men velvalgte virkemidler, kan holde i mange år.

Et sikkert, men godt kort

The Danish Chair føles som et sikkert kort for Designmuseum Danmark. En udstilling, der let lokker både danske og udenlandske museumsgængere til. Som danskere kender vi stolene ud og ind. Vi har formået at skabe en fortælling om Danmark som en stolenation. Der findes talrige bøger med selvsamme stole i museets egen butik.

Vi bliver ikke præsenteret for noget nyt eller overraskende, men kan føle os trygge ved at kigge på noget velkendt. Det kan måske lyde som en negativ kritik, men en udstilling behøver ikke altid være sensationel for at have sin berettigelse.

Poul Kjærholm (1929-1980): PK12 (1962). E. Kold Christensen. Pressefoto

The Danish Chair formidler vores moderne danske stolehistorie gennem både danske og udenlandske eksempler, og man får som besøgende en fin fornemmelse for sammenhænge mellem og udvikling af forskellige stoletyper. Stolene fremstår som smukke skulpturer, og der er noget meget tilfredsstillende over at se dem fremvist på denne måde, selvom det er unaturligt i forhold til deres egentlige funktion.

Jeg ville gerne have set mere end kun 11 stole fra de seneste 35 år, men den nyeste stol i samlingen, Moku fra 2016 af Cecilie Manz, er med til at fortælle historien om, hvordan dansk design også i dag er eftertragtet i udlandet. Den er nemlig udelukkende tegnet til det japanske marked for Actus /Nissin Mokka Japan.

Håbløs rangordning af møbler

Den fysiske udstilling kan jeg rigtig godt lide, men præmissen for udstillingen gør mig træt. Endnu engang skal vi have stoppet i halsen, at stolen er det fineste, man som møbeldesigner kan frembringe. I Lars Hedebo Olsens artikel om udstillingen i Politiken den 7. december er det ifølge Nicolai de Gier, lektor ved Kunstakademiets Arkitektskole, ligefrem en "manddomsprøve" at tegne en stol.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Det orker jeg nærmest ikke at kommentere på, men jeg vil alligevel give det et skud. Det er noget sludder. Med den mængde stole, der bliver spyttet ud (Wegner alene tegnede omkring 500 stole) kunne argumentet lige så godt være, at stolen var det letteste møbel at designe.

Personligt er jeg af den opfattelse, at det er svært at designe hvilket som helst møbel. I hvert fald hvis det skal være godt. Vi kan være stolte over alle de smukke stole, som danske designere har skabt, men at rangordne møbler og sætte stolen i toppen er håbløst. Vi ville ikke kunne klare os kun med stole. Det er et ligegyldigt parameter at bedømme design ud fra, og jeg er ked af, at formidlingen af The Danish Chair falder i den fælde.

Er Poul Henningsens PH-lamper dårligere design end Arne Jacobsens Syveren eller Myren? Var de lettere at designe? Næppe, men begge formgivere undersøgte deres felt seriøst og indgående og skabte objekter, der satte nye standarder for respektive produktgrupper. Det er et spændende mål at have som designer.

Jeg vil dog alligevel nyde at spadserer rundt om hjørnet fra min tegnestue og hen til Designmuseum Danmark for igen at kigge på de gamle smukke stole, som så fint er iscenesat af Boris Berlin.

Nicolai Abildgaard, Klismos Stol, 1790-92 - Nyklassicistisk stol tegnet af Nicolai Abildgaard, som designede en række møbler i forbindelse med sin istandsættelse af palæet. 'Klismos' er afledt af det græske klinein, som betyder 'bøje, læne sig'. Det er altså etymologisk set en lænestol, skønt den nok er mindre komfortabel end mange moderne lænestole. Stoletypen med fire buede ben og et bredt, buet ryglæn kendes fra græske vasemalerier, og disse har med sikkerhed tjent som direkte inspiration for Abildgaard. Klismosstolen regnes blandt Abildgaards mest vellykkede møbler, og stole af denne type fik en vis udbredelse efter hans eksempel.

Marcel Breuer 1928 – stålør uden bagben

Marcel Breuer was the first furniture designer ever to use tubular steel. He understood early on how he had to use the material. In combination with textiles, he attained optimal seating comfort. Practical tables made of glass and steel tubing give the living room a tidy and modern appearance. Marcel Breuer received a scholarship to attend the Academy of Fine Arts Vienna in 1920. He switched to the Staatliches Bauhaus in Weimar the same year and attended Johannes Itten's preliminary course. From 1920/21 to 1924, he studied at the carpentry workshop taught by Walter Gropius. In 1924, he passed his journeyman's examination at the Chamber of Crafts Weimar and initially became an associate journeyman in the carpentry workshop with flexible working hours and a fixed salary. His job was to facilitate between the masters of form and the masters of works. After his appointment by Walter Gropius as a junior master in 1925, he directed the furniture workshop, also known as the carpentry workshop, until 1928. In 1925, he created the B3 chair, the first design for a tubular steel chair for domestic use. In 1926–1927, Breuer founded the company Standard Möbel GmbH with Kálmán Lengyel in Berlin. That same year, he married fellow Bauhaus member Martha Erps.

Kaare Klint blev fascineret af de stole, som en amerikansk filmfotograf og hans hustru anvendte på en afrikansk safaritur, og det inspirerede ham til at gentænke den transportable "knock down"-arketype i et elegant design til moderne indretninger.

Safaristolene fra parrets fotos er formentlig baseret på indiske Roorkhee-stole, som blev anvendt af det britiske militær - og de første eksempler på byg selv-møbler. Arketyper havde limfri samlinger, kunne samles uden brug af værktøj og med en ekstra stærk og stabil gennemtænkt konstruktion med samlinger, der forstærkes automatisk, når man sætter sig i stolen. Klint fordybede sig i at forenkle og forfine stolens komposition og give den et strammere udtryk og kunne præsentere den færdige Safaristol ved Københavns

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Snedkerlaugs Møbeludstilling i 1933. Klints sofistikerede, lette stol er inspireret af sin britiske forgænger og samtidig indbegrebet af Klints karakteristiske systematiske tilgang, fine håndværkskunst og proportionssans samt bemærkelsesværdige materialeeffekter. Stolen er i massivt træ med sæde og ryg i læred eller læder.

Verner Panton – Panton Stolen fra 1967

Verner Panton (1926-1998) tegnede i 1958 den stol, der skulle blive kendt som Panton stolen. I 1960 blev den lavet som prototype, og først i 1967 – efter mange eksperimenter – blev den sat i serieproduktion. Stolen er kendetegnet både ved dens nytænkende brug af materialer og ved dens tendens til at kommunikere og handle om meget andet end funktion.

Gennem det 20. århundrede har mange designere haft en drøm om at lave en stol i ét stykke. I dansk kontekst arbejdede både Gunnar Aagaard Andersen og Poul Kjærholm med denne idé tidligt i 1950'erne. De lavede begge prototyper, som ligner Panton stolen i udtryk, men som aldrig kom i produktion. Sandsynligvis primært fordi det ikke kunne fungere med de materialer, de arbejdede med.

Som ung designer arbejdede Panton på Arne Jacobsens tegnestue, og han var bl.a. ansat, da Myren blev tegnet i 1952 (se også Myre casen på sitet). Myren var Danmarks første industrielt fremstillede stol, og den blev lanceret som en stol i ét stykke. Dog må dette siges at være en tilnærmelse, da det i Myren kun er sædet og ryggen, der er i ét stykke, mens benene er et separat stålstel, som er skruet på skallen. Panton arbejdede videre med inspirationen fra Myren, da han blev selvstændig, og i 1955 designede han S-stolen, en træstol i ét stykke. I form og materiale er denne stol en overgangsversion mellem Myren og Panton stolen.

Først i 1960'erne lykkedes det Panton og den tyske møbelfabrik Vitra at skabe den verdenssensation, som Panton stolen blev. Den er skabt i ét sammenhængende syntetisk materiale i én sammenhængende form, og den blev færdigproduceret i én støbning. Det, der gjorde det muligt at fremstille stolen, var, at Panton begyndte at arbejde med et nyt materiale – plastik. Plastikkens egenskaber blev i høj grad også bestemmende for, hvordan stolens udtryk blev. Materialet må i dette tilfælde siges at være en vigtig inspirationskilde til stolens endelige udformning. (Se mere om processen og brugen af plastik under "fremstilling").

KOMMUNIKERENDE MØBLER - "Folk bliver sure på én, hvis man kan lide farver. Det bliver de også på folk med fantasi. De fleste vil helst have det, de er vant til. Men jeg er nødt til at overdrive for at få min pointe igennem." Panton var meget optaget af farvers betydning. Han skrev bl.a. bogen "Lidt om farver" i 1991 og var gennem hele sit liv opmærksom på at bruge farverne aktivt, da han mente, at farver påvirker menneskets psyke direkte. Der ligger altså mange tanker bag hans farvebrug, som ikke kun handler om æstetik.

Pantons møbler er på mange måder mere end møbler – de har ikke kun en funktion, men også i høj grad en fortælling. Formen, farven og materialet kommunikerer historier, følelser eller stemninger, der intet har med funktion at gøre. Hans inspiration kom i høj grad fra den tid, han selv var midt i. I 1960'erne var der stor fokus på frihed, og på mange måder blev verden – og verdensrummet – større. Interessen for rummet gjorde sig gældende generelt i 1960'erne, som jo også kulminerede med astronauten Neil Armstrongs første skridt på Månen i 1969. Pantons møbler, med deres flydende former og nye materialer, indeholder både inspiration fra rumfascinationen og fra hippie-kulturen i perioden. Selvom han ikke var en del af miljøet omkring 1968-oprøret, brugte han inspirationen og omdannede tidens strømninger til møbler og interiørdesign, som udtrykte frihed og afstandtagen fra faste konventioner.

Grete Jalk, GJ Stolen, 1963

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Grete Jalks berømte GJ Chair har atter stor succes efter en pause på over 40 år. Der gik næsten 20 år, fra Grete Jalk blev færdiguddannet på Kunsthåndværkerskolen, til hun fik sit store gennembrud med sin GJ Chair - den formspændte, laminerede stol, der folder sig om sig selv som en spændstig skulptur.

Det var arkitekter og designere som Alvar Aalto og Eames, der inspirerede Grete Jalk til at eksperimentere med stole i lamineret og bøjet træ. Hendes store passion var form og funktion. Og i 1963 vandt den danske møbeldesigner den engelske møbelkonkurrence Daily Mail International Furniture Competition med sin GJ Chair. Stolen vakte stor international opsigt, og MoMa i New York købte straks et eksemplar, som stadig er en del af museets permanente udstilling. Men GJ Chair var en dyr og kompliceret stol at producere. Den blev fremstillet i ét stykke af ni lag sammenlimet finér. Så da møbelfabrikken P. Jeppesen på et tidspunkt brændte og dermed også formen til GJ Chair, blev der ikke lavet flere stole. I alt nåede cirka 300 eksemplarer på markedet.

I de næste fire årtier steg priserne gevaldigt på brugte GJ Chairs. Stolen blev et ikon for museer, samlere og feinschmeckere. Men i 2008 relancerede Lange Production den unikke stol. I samarbejde med blandt andet Danmarks Designskole, Kunstindustrimuseet og Trapholt i Kolding skabte Lange Production en ny form, som stolen kan laves efter.

GJ Chair bliver i dag fremstillet i de originale træsorter teak og oregon pine samt i en ny udgave i sort ask. Modtagelsen af GJ Chairs relancering har været en succes. I 2009 modtog den Reddot Design Award, og hvert år bliver der produceret mellem 150 og 200 stole. Især udlandet har vist stor interesse for den, og efter at GJ Chair har fået plads i Det Danske Hus i Paris, er interessen ikke blevet mindre. Grete Jalk blev kaldt for "dansk designs samvittighed" - alligevel er der ikke mange, der kender den nu afdøde møbeldesigner. Men ét af hendes værker blev altså verdensberømt og anses i dag for at være en ægte klassiker.

Hans J. Wegner, The Chair, 1949

Wegner sagde bl.a. om sin inspiration i arbejdet med stolen: "Hvad gør du, når du vil lave noget, der er typisk dansk? Først var det egetræet, egetræ er typisk dansk. Så konstruktionen: fire lige ben, som er sat sammen med fire sarge, og som holdes sammen foroven af en krans."

Wegners design var moderne, men som citatet ovenfor antyder, holdt han fast i de traditionelle håndværkstraditioner og brugte i høj grad tidligere tiders møbler som inspiration i sit arbejde. Som type er The Chair en karmstol med ryg og arme i et stykke. To vidt forskellige stoletyper inspirerede Wegner i arbejdet med stolen. Den ene var gamle kinesiske stole fra 1700-tallet, som bl.a. kan ses på Kunstindustrimuseet. Wegner havde i 1944 skabt Kinastolen og arbejdede videre med en lignende form i Den runde stol. En anden inspiration var nyklassicismens klismosstol – en enkel karmstol, som selv var inspireret af antikke stole. Wegners runde stol har altså rødder langt tilbage i både den europæiske og kinesiske historie.

TRÆ OG LANGSOMHED - Wegner brugte massivt træ som materiale, og derfor krævede hans arbejde med møblerne tålmodighed. Selv sagde han: "Man skal være vokset op med træet for at forstå det. Træet skal vokse under gunstige vilkår, fældes, skæres op og lagres gerne helt op til 15 år, før det kan blive til møbler." Wegners tætte forhold til træet som materiale viser sig i alle hans træmøbler. I 1944 viste Wegner et skab med fiskemotiver til Snedkerlaugsudstillingen. Skabet er lavet med op mod 3000 skiver finér i en teknik, der kaldes intarsia. Teknikken består i at bruge tynde lag finér i forskellige farver, som lægges ind i træet ved siden af hinanden og skaber dekorationer eller billeder som i en mosaik.

FORM OG FUNKTION Den runde stol var designet som en elegant skrivebordsstol, med let rørfletværk og meget enkle former. Museumsinspektør Christian Holmsted Olesen skriver om Wegner: "Wegner

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

arbejdede eksperimenterende, men altid som kunstneren, der søger det maksimale udtryk eller den mest spændende form. Det skete dog uden på noget tidspunkt at gå på kompromis med funktion eller konstruktion.”

Et godt eksempel er en anden stol fra Wegner, Jakkens hvile, en stol, der har flere funktioner. Man kan naturligvis sidde på den – men den fungerer også som tøjstativ. Ryggen er formet som en bøjle, som jakken kan hænges på, sædet kan løftes og afslører et rum, hvor tegnebog, nøgler osv. kan opbevares, og til sidst kan bukser med pressefolder hænges over det opslåede sæde. Stolen begejstrede den daværende konge, Frederik 9., som erhvervede sig et eksemplar.

Den runde stol/The Chair blev hurtigt internationalt kendt, og den blev allerede i 1950 afbildet i det amerikanske blad Interiors. Herefter blev den en berømt eksponent for dansk kvalitethåndværk i USA. Da John F. Kennedy og Richard Nixon kæmpede om titlen som USA's præsident i 1960, gjorde de det bl.a. i denne stol under de afgørende tv-dueller. Dette øgede naturligvis kun stolens status som et ikon for såkaldt Danish Design. Wegner var sammen med Finn Juhl, Børge Mogensen og Arne Jacobsen blandt de danske møbelarkitekter, der slog igennem internationalt med arkitekttegnede møbler. Det, som var specielt ved deres møbler, var, at designerne var opmærksomme på nye teknikker og kunstneriske former, men også respekterede det håndværk, som møbelsnedkerne udførte.

“Wegners design er synonymt med mange af de karakteristika, der er blevet knyttet til begrebet Danish Design: håndværkstradition, fokus på detaljen, sanselighed i materialet, pragmatiske og fornuftsbetonede konstruktioner, anvendelighed.” (Christian Holmsted Olesen)

Skandinavisk design som overordnet begreb blev i 1950'erne og 60'erne udbredt ikke mindst i USA. Det dækkede over et stort designområde og fungerede også som en markedsføringsstrategi, som skulle øge salget og skabe en fælles skandinavisk identitet. Mange af de designobjekter, der blev skabt i denne periode, er blevet til moderne ikoner og bliver i dag beskrevet som designklassikere. Skandinavisk design og herunder Danish Design blev anset for at være en simpel, ukompliceret, naturbunden, folkelig og demokratisk stil. Det at skabe en fælles stil, bl.a. i forhold til marketing, krævede dog en ikke særlig demokratisk frasortering af flere designere, som havde et for anderledes eller individuelt formsprog i forhold til det “fælles skandinaviske”, for eksempel Verner Panton. (Se også casen om Panton stolen her på sitet).

Wegners stol var en del af udstillingen "Scandinavian Design Beyond the Myth", som vistes på Kunstindustrimuseet i 2005. Udstillingen omhandlede "skandinavisk design" som et begreb, der ensrettede og frem for alt fungerede som markedsføring. Wegners stol var med på udstillingen som eksempel på, hvad der især i USA blev fremhævet som typisk for skandinavisk design. Det demokratiske ideal var en del af en forestilling om, at man skulle opdrage befolkningen i “den gode smag”. Designerne arbejdede med at skabe nye, enkle, holdbare og veludførte masseproducerede produkter til almindelige mennesker. Det var et forsøg på at kæmpe imod den tunge arv af dyre, fine møbler i historiske stilarter, der gjorde, at de yngre designere gik i en ny retning og prøvede at udbrede en ny, mere tidssvarende smag. Men de “demokratiske designermøbler” blev i realiteten aldrig billige nok til at blive udbredt til alle. Dette ville betyde, at fremstillingsomkostningerne skulle ned, hvilket igen ville betyde, at der skulle gås på kompromis med kvaliteten, og dette kunne designerne ikke acceptere. Det demokratiske design forblev altså for dem, der havde råd. I idéen om det demokratiske design lå også en tanke om at påvirke andre mennesker i “den rigtige retning” mod en ny god smag. Og i dag er det netop 50'erne og 60'ernes møbelikoner, som de unge designere prøver at gøre op med, mens møblerne eftertrages af både indbrudstyre og auktionshusenes kunder.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Finn Juhl, NV45 stol, 1945

Finn Juhl var banebrydende inden for især møbeldesign, men også en værdsat arkitekt med sans for samspillet mellem møbler, rum og farver. Selvom Finn Juhl var uddannet arkitekt, blev han først og fremmest verdensberømt som møbeldesigner. Hans organiske design og skulpturelle formsprog, der var inspireret af den frie kunst, kom til at redefinere Danmark som et foregangsland på designfronten.

Fra omkring 1930 til slutningen af 1960'erne var Finn Juhl en del af den epokegørende bevægelse "Danish Modern", der omfattede navne som Arne Jacobsen, Hans Wegner, Poul Kjærholm, Kaare Klint, Mogens Koch og Børge Mogensen, og som dannede grundlag for det efterfølgende internationale eksportboom af dansk arkitektur og design frem til i dag.

Finn Juhls hus, som han byggede til sig selv og sin familie i 1942, er i dag en del af Ordrupgaard og et strålende eksempel på hans visionære måde at tænke på tværs af discipliner. Huset er et helt unikt samspil mellem kunst, design, arkitektur og interiør.

Finn Juhl blev født den 30. januar 1912 på Frederiksberg. Faren, Johannes Juhl, var grosserer inden for tekstilbranchen. Moren, født Goecker, nåede han aldrig at kende, da hun døde blot tre dage efter fødslen. Ud over faren havde Finn Juhl også en to år ældre bror.

1930'erne – De eksperimenterende år

Finn Juhl blev student fra Sankt Jørgens Gymnasium i 1930, og samme år blev han optaget på Det Kongelige Danske Kunstakademi, Arkitektskolen. Oprindeligt ville Finn Juhl have læst kunsthistorie på universitetet, men det faldt ikke i god jord hos faren, hvilket resulterede i, at han endte med det mere jordnære arkitektstudium. Dog forblev kunsten en vedvarende inspirationskilde for Finn Juhl, hvilket man også kan se i den måde, hvorpå hans møbler adskiller sig fra tidens mere retlinede og kantede formsprog, der var institutionaliseret af Kaare Klint, professor på Kunstakademiet, Skolen for Møbelkunst. Modsat Klintskolens funktionsorienterede, matematiske-videnskabelige tilgang til dansk møbeldesign, var Finn Juhls ambition ikke kun at lave funktionelle siddemaskiner, han var inspireret af international abstrakt kunst, hvilket afspejler sig i hans møbler.

Allerede som 18-årig besøgte han Stockholmudstillingen, hvor han så arkitekten Erik Gunnar Asplunds funktionalistiske bygninger, der var det første store, samlede udtryk for, at modernismen for alvor var nået til Skandinavien. Funktionalisterne ville gøre op med de tunge, historiske stilarter og med det klassepræg, som de var udtryk for. Her oplevede Finn Juhl altså tiden og samfundets strømninger, kampen mellem det gamle og det nye, udtrykt i arkitekturen.

I sommeren 1934, mens Finn Juhl stadig var studerende, blev han ansat hos arkitekten Vilhelm Lauritzen, der også underviste på akademiet. Det var almindeligt, at de særligt dygtige elever blev udvalgt af underviserne til deres egne tegnestuer. I tiden, hvor Finn Juhl arbejdede for Vilhelm Lauritzen, fik tegnestuen blandt andet til opgave at tegne og indrette Københavns Lufthavn samt det nye Radiohus, der i dag står som et eksemplarisk, funktionalistisk bygningsværk. I tæt samarbejde med arkitekt Viggo Boesen var Juhl ansvarlig for designet af Radiohusets interiør. Jobbet hos Vilhelm Lauritzen skulle i første omgang bare have været et sommerjob, men Finn Juhl blev hos Lauritzen i 11 år. Han blev derfor aldrig officielt færdig med sin uddannelse, men det fik ikke den store betydning for ham, da han i 1942 alligevel blev medlem af De Danske Arkitekters Sammenslutning og dermed anerkendt af sine kolleger.

Den 15. juli 1937 giftede Finn Juhl sig med tandlæge Inge-Marie Skaarup. Samme år begyndte han at udstille sine møbler på Snedkerlaugets årlige møbeludstillinger. I den forbindelse indledte han et tæt samarbejde med snedkermester Niels Vodder, der gennem en periode på 20 år udførte hans møbler, deriblandt hans mest kendte stole FJ44, FJ45 stolen og Høvdingestolen.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Københavns Snedkerlaugs møbeludstillinger var et vigtigt omdrejningspunkt for unge designere, der søgte at forny dansk design fra det traditionelt udsmykkede og ornamenterede til en mere moderne stil, som gik hånd i hånd med tidens trends i arkitekturen. Her udstillede også de jævnaldrende kollegaer Børge Mogensen og Hans Wegner. De tre arkitekter Juhl, Mogensen og Wegner er i dag designerikoner og blandt de mest kendte repræsentanter for moderne dansk møbeldesign. Hver især havde de både en forskellig baggrund og tilgang til deres arbejde. Finn Juhl var heraf på mange måder den mest kontroversielle i sin æstetiske udformning. Modsat Wegner og Mogensen og datidens andre møbeldesignere var han ikke snedkeruddannet eller udlært møbelarkitekt, og hans tilgang til mediet hvilede derfor i højere grad på den mere intellektuelle baggrund som arkitekt. Derfor var der også fra begyndelsen diskussion omkring Finn Juhls møbler, der udover at bryde med traditionen ved at være selvlært, ansås for at være for frie i deres form. På trods af dette fik mange af hans møbler allerede i samtiden ikon-status.

1940'erne – Karriereårene. 1940'erne var på mange måder Finn Juhls gyldne årti. Karrieremæssigt var han på sit højdepunkt, og det var også i 40'erne, at han skabte sine mest ikoniske møbler heriblandt FJ45 stolen, der kan diskuteres at være stolen, som for alvor slår fast, at Finn Juhl er noget ud over det sædvanlige som møbeldesigner.

I 1942 byggede Finn Juhl sammen med Inge-Marie Skaarup huset på Kratvænget 15 i Ordrup for fælles midler. Det var en drøm, der gik i opfyldelse, da Finn Juhl længe havde arbejdet med at forene møbeldesign, kunst og kunsthåndværk i moderne og funktionelle indretninger. Med opførelsen af sit eget hjem kunne hans ideer blive til virkelighed. Finn Juhl og Inge-Marie Skaarup blev senere skilt. Efter skilsmissen og frem til sin død i 1989 levede Finn Juhl sammen med Hanne Wilhelm Hansen, som boede i huset til sin egen død i 2005.

I 1945 sagde Finn Juhl sit job op hos Vilhelm Lauritzen, og startede sin egen tegnestue i Nyhavn med speciale i interiør og møbeldesign. Året efter var han på højdepunktet af sin karriere som møbeldesigner og fik sin første store interiøropgave med indretningen af Bing og Grøndahls butik på Amagertorv i København. Dette ansås senere for at være et af hans hovedværker, og han modtog i 1947 Eckersberg medaljen for sin indsats.

Finn Juhl deltog også i konkurrencer, der omhandlede socialt boligbyggeri. Han mente, at en arkitekt også skulle være med til at udarbejde et udkast eller en idé til bygningsinteriør. Hans ideer fik ikke meget medhold i samtiden, men det blev senere almindeligt for arkitekter også at designe interiør.

Fra 1945-1955 var Juhl overlærer på Skolen for Boligindretning. Som lærer lagde han særlig vægt på betydningen af interiøret i nye bygninger. Han samlede sine ideer i bogen "Hjemmets Indretning", der blev beundret og udgivet i diverse tidsskrifter og blade. I 1948 mødte Finn Juhl lederen af Museum of Modern Arts' Department of Industrial Design, Edgar Kaufmann Jr. De to indledte et livslangt venskab, og Kauffmann Jr. blev en vigtig, eller snarere den vigtigste, katalysator for Finn Juhls karriere i USA. Mange år senere beskrev Finn Juhl selv, hvordan Edgar Kaufmann Jr. i USA havde været hans guru og inspirator.

I løbet af 1949 tegnede Juhl sin mest kendte og eksklusive stol, Høvdingestolen, og designskribenten Svend Erik Møller skrev, at "Finn Juhl er ubestridt vores fornemste møbelkunstner." Dette var også året, hvor Finn Juhl for alvor begyndte at blande sig i debatten om møbeldesign og boligindretning. På mange måder var der lidt af en rebel i Finn Juhl, han stak ofte næsen frem og var ikke bleg for at deltage i diskussioner om opfattelsen af arkitekternes samfundsmæssige rolle. Udover at stå i opposition til den herskende tankegang inden for dansk møbeldesign, udtrykte Juhl ved flere lejligheder kritik over for samtidens snævre forståelse af funktionalisme-begrebet.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

1950'erne – Udenlandsk gennembrud - I 1950'erne fik Finn Juhl sit store amerikanske gennembrud. Blandt andet tildelte akademirådet ved Det Kongelige Danske Kunstakademi Juhl den prestigefyldte opgave at indrette Formynderskabsrådets sal til De Forenede Nationers hovedsæde i New York. I dag anses FN-salen for at være et hovedværk i Finn Juhls karriere.

Godt hjulpet på vej af venskabet med Edgar Kauffmann Jr. vandt Finn Juhl indpas i USA, dels på grund af den fremragende kvalitet hans møbler var udført i af Niels Vodder, og dels fordi hans organiske formsprog var unikt i USA. Juhls møbler blev et symbol på den gode individuelle smag for den veluddannede del af USA's middelklasse, der ønskede om at skille sig ud fra den masseproducerede møbelproduktion

I løbet af 50'erne begyndte Juhl at føle, at han var nået så langt, som det var muligt inden for de rammer, møbelsnedkertraditionen satte, og han fandt nu sin inspiration uden for landets grænser, hvilket på sin vis var nærliggende, da han på dette tidspunkt i stigende grad enten opholdte sig i eller udstillede i udlandet, deriblandt hovedsagligt USA. Han blev blandt andet inspireret af den amerikanske designer Charles Eames. Dette kom til udtryk i hans møbelserie fra 1953, præsenteret i møbelforretningen Bovirke, et par år efter hans første USA-tur. "Bovirkes 1953-serie" var Juhls sidste store præsentation på møbelfronten. Han fortsatte med at tegne møbler, men de øvrige industriproducerede møbler hævdede sig ikke på nogen måde.

Også Danmark stod over for industrialisering af møbelproduktionen og nye materialers potentiale. Her var Finn Juhl fortaler for en industriel produktion af danske møbler. Han udtrykte sig kritisk i forhold til snedkerfagets dominans i dansk møbelkunst og de bånd, den havde lagt på ham og dansk møbeldesign generelt.

Måske var det også Finn Juhls tvivl på, om dansk møbeldesigns fremtid lå hos snedkerhåndværket, der gjorde, at det 20 år lange samarbejde med snedkermester Niels Vodder endte i 1957. Det vides dog ikke med sikkerhed, hvad årsagen til bruddet var, det kunne også meget vel være, at Juhl havde fået travlt med andre ting som at tegne møbler til møbelfabrikker og udføre indretnings opgaver.

Finn Juhl i dag - I 1982, da Finn Juhl var 70 år gammel, åbnede Kunstindustrimuseets en retrospektiv Finn Juhl-udstilling, små 20 år efter at Museum of Modern Art udstillede Juhls møbler for første gang. Kunstindustrimuseet, der var en konservativ institution og tilhænger af Klint-skolens ideer, erkendte dermed, at Finn Juhls møbler var blandt moderne møbelkunsts hovedværker.

Finn Juhl var dog allerede anerkendt og beundret i sin samtid, i Danmark såvel som i udlandet, og med den retrospektive udstilling, der var indrettet af Finn Juhl selv, gik hans møbler fra at være samtidige møbler til moderne hjem til at blive iscenesat som historiske, klassiske og tidsløse møbler fra en svunden tid i dansk møbeldesign. I dag har møblerne fået en renæssance som møbelklassikere, kostbare samlerobjekter, designikoner og museumsstykker udstillet i hele verden.

Det danske auktionshus Bruun Rasmussen har i de senere år sat flere hammerslagsrekorder for danske designmøbler på sine internationale auktioner. Det var også tilfældet på den sidste auktion i 2015, hvor et par af møbelarkitekt Finn Juhls elegante armstole FJ-45 blev solgt for 460.000 kr.

Finn Juhl tegnede den smukke stol i 1945, og den var banebrydende for sin tid ved at adskille sædet og ryggen fra stellet. Stolen blev produceret af hans faste samarbejdspartner, snedkermester Niels Vodder. De to eksemplarer, der blev solgt på auktionen, er fremstillet i starten af 1960'erne og er udført i riopalisander med betræk af patineret brunt skind.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

“Danske snedkermøbler er fortsat ekstremt eftertragtede på det internationale auktionsmarked. Det gælder især, når møblerne er ikoniske, som eksempelvis Finn Juhl-stolene. De er indbegrebet af alt, hvad der er enestående ved dansk møbelkunst – det smukke, skulpturelle formsprog, det gennemførte håndværk og den behagelige siddekomfort. Med den danske auktionsrekord på 460.000 kr. har snedkermøblerne opnået nye højder, men det stopper næppe her,” siger Peter Kjelgaard, leder af afdelingen for design og kunsthåndværk fra det 20. århundrede hos Bruun Rasmussen.

Hans J Wegner, Y-Stolen, 1949

Hvis du søger et smukt og blødt design til dine nye spisestole, så er Y-stolen - CH24 det rigtige for dig. Her får du en stol med en klassisk skønhed, der ikke går på kompromis med hverken kvalitet eller komfort. Under produktionen er over 100 led ægte håndarbejde, hvor sædet blandt andet er håndsblettet af mere end 120 meter papirsnor, hvilket giver det muligheden for at have en levetid på op imod 50 år. Rygsøjlelens nænsomme bøj er skabt ved hjælp af dampning, og sammen med den lige ryg og det helt horisontale sæde giver dette en afslappet og behagelig komfort.

Der er ikke mange danske arkitekter, der kan prale med at have stribevis af internationalt anerkendte værker - men det kan Hans Jørgen Wegner. Få arkitekter på hele den internationale scene kan faktisk siges at komme op på hans niveau, om det kommer til kvaliteten af de enkelte værker eller den samlede anerkendelse. Den store kvalitet af hans arbejde kan blandt andet ses ved, at han var en af de første, der modtog den prestigefyldte Lunningpris i 1951. Han modtog også i 1997 den ottende Internationale Design Award i Osaka, og han blev næsten samtidigt udnævnt til æresdoktor ved Londons eminente Royal College of Art.

Hans Jørgen Wegner startede sin karriere som snedker. Herefter blev han uddannet ved Københavns Kunsthåndværkerskole, hvor han var færdig i 1938. Ud fra denne basis arbejdede han med en lang række af forskellige værker, hvor han ud over møbler også har arbejdet med noget så forskelligt som lamper, sølvtøj og tapeter. Eksempler på, at han allerede tidligt blev betragtet som en virtuos, er, at han fra 1940 til 1943 designede møbler til rådhuset i Århus, og at han samtidig var blevet lærer hos Kunsthåndværkernes Møbelskole.

Nanna Ditzel, Trinidad Stol, 1993

Trinidad er en af Nanna Ditzels største succeser. Den er designet i 1993, og har for længst opnået status som en moderne klassiker. Den letgenkendelige stol har fået sit navn, fordi Nanna Ditzel lod sig inspirere af øens traditionsrige løvsavsarbejde. De karakteristiske, vifteformede udskæringer i sæde og ryg giver stolen en sommerlig lethed og leger yndefuldt med rummets lys. Stolen vandt i 1995 ID Prisen.

Materiale: Trinidad fås med og uden armlæn og fremstilles i ahorn, eg, bøg og valnød og fås desuden lakeret ask i mange farver. Stolen er stabelbar uden armlæn. Trinidad-stolen fås også med polstret sæde, med stof eller læder efter eget valg.

Cecilie Manz, Moku Stolen, 2016 – japansk træ, produceret til den japanske marked.

Snedkernes Efterårsudstilling

I år vender Snedkernes Efterårsudstilling tilbage til Designmuseum Danmark. Alle snedkernes møbler kommer til at stå ude alle døgnets timer i hele udstillingsperioden, og de skal kunne holde til, at publikum anvender dem.

NÆRVÆR / udenfor

Møbler til det offentlige udendørsrum

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Hvordan kan et møbel fremme nærværet mellem mennesker?
Hvad sker der i mødet mellem mennesker i det offentlige rum?
Hvad skal der til for at skabe dialog mellem fremmede?
Hvad fører mennesker sammen i det offentlige rum?

Udendørsmøbler til det offentlige rum er interessante, fordi de kan have en social funktion i mødet mellem mennesker. Nærvær mellem mennesker er noget, man ofte forbinder med det mellem-menneskelige møde i inde-rum, og mange eksisterende udendørsmøbler er netop isolerende eller adskillende i deres formsprog. Årets tema sætter spørgsmål ved, hvordan nye møbler kan være med til at fremme oplevelsen af nærvær i det offentlige rum.

I år er der 40 kreative forslag og løsninger at fordybe sig i på Snedkernes Efterårsudstilling 2017, som er tilbage i den smukt anlagte have Grønnegården på Designmuseum Danmark.

Landskabsarkitekten G.N. Brandt anlagde Grønnegården ud fra det proportionale gyldne snit i et retvinklet rum, og det er med udgangspunkt i dette snit og tanken om den geometriske repetition fra bl.a. længernes vinduespartier, at SLA Arkitekter har iscenesat årets udstilling.

Snedkernes Efterårsudstillings formål er at udvikle og en gang årligt at udstille nye og eksperimenterende møbeltyper af høj brugsmæssig, håndværksmæssig og kunstnerisk kvalitet. Sammenslutningen fungerer som laboratorium for nytænkning i fremtidige møbeltyper og koncepter. Vedtægter for sammenslutningen Snedkernes Efterårsudstilling Stiftet af 46 producenter og arkitekter den 24. marts 1981

GYNG-GANG – Erling Christoffersen

En gyngebænk, hvor man sidder ansigt til ansigt. Når den ene gynger frem, gynger den anden tilbage. Der er lagt op til et humorfyldt møde i det offentlige rum. Man kan selvfølgelig også sidde alene på bænken, men sikkert ikke ret længe. Det tomme sæde vil indbyde til brug, og man kan ikke undgå øjenkontakt med den fremmede, som sætter sig. Og man vil sikkert smile til hinanden, når bænken rokker.

Lets Talk – Christina Strand

Let's Talk er parkstole skabt til det offentlige rum. Funktionalitet, holdbarhed og invitation til dialog har været i højsædet. Stolene optræder parvis og opfordrer brugerne til dialog, for det er, når vi sætter os side om side, gerne med øjenkontakt, og taler sammen, at nærvær og den gode samtale opstår. Let's Talk kan hverken foldes eller stables. I stedet kan stolene skydes ind i hinanden, som vi kender det fra indkøbsvognen. Denne funktion er nem, kræver intet løft og er en oplagt måde at parkere møblerne på, når dagen går på hæld. Det printede tekstil kan let skiftes ud, ligesom tekst og farve kan ændres, således at aktuelle emner løbende kan bringes i spil.

Bro og Kaj med Bold – Anne Fabricius Møller

Solstol og badeskammel til brug på sejlskibskajen, på molen, i badeanstalten eller på badebroen. Inspireret af en gammeldags sribet badedragt, lidt tung og med ben og stropper.

Med tiden vil Bro og Kaj få valne fingre og rosintæer, når de har været for længe ude i sol, blæst og regn, ligesom alle andre, der kun er iført badetøj. Bold - Kugle til Fighting Monkey og andre sportslege i det gode vejr. Inspireret af en badebold.

Catch-Up – Dögg Guomundsdottir

Fiskenet og gamle, rustne fiskerbåde var inspirationen ud fra titlen "Nærvær udenfor". Den første tanke var at lave en hængekøje af hæklet fiskeline, som blev spændt ud mellem træerne i Grønnegården. Men hvad nu, hvis man ikke må bruge de her træer, eller hvis man var i et andet offentligt rum, hvor der ikke var nogen træer? Derfor blev der lavet en flytbar ramme til en siddeplads, hvor man kan opleve nærvær

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

udenfor, men i et åbent rum med andre, samtidig med at man netværker, hygger og gynger. Eller hvor man kan være i nærvær med sig selv, holde balancen, filosofere og meditere.

Hyōmen – Rasmus Genhann

”Hyōmen” er det japanske ord for overflade. Da jeg arbejdede på forskellige snedkerværksteder i Japan, blev ordet ofte brugt, når en overflades taktile og visuelle egenskaber blev diskuteret. Hyōmen-bænken er en taktil oplevelse. En tyk egetræsplanke er blevet bearbejdet med en CNC-fræser, så overfladen har fået små fordybninger, man kan røre ved. Benene er i beton med en glat overflade. Alle materialerne vil ændre udseende og patinere i det udendørs miljø.

Irís – Kevin Hviid

Et møbel med sving, karakter og spidse albuer. Irís står højt og stolt. Hun er farverig, indeni som udenpå, skiller sig ud fra baggrunden og tiltrækker sig opmærksomhed. Irís svinger sine skørter, når hun bringer en, to eller flere personer frem og tilbage i sin favn, men Irís kan også give plads og tid til fordybelse og nærvær ved at skærme fra andre, skabe rum og intimitet i sin favn.

Irís er en stærkt bygget kvinde, som tåler al slags vejr og ikke har noget problem med at blive flyttet, men hun holder også på sin plads og skaber kontakt for alle med sit gode humør. En dame, som skal opleves, nydes og betragtes. Irís vil sætte sig i respekt hos alle og blive husket som en god oplevelse.

Arc – Hans Sandgren Jakobsen

Vi kommer fra hvert vores sted. Sætter os. I hver vores verden. Eller forenet i ét og samme nærvær. På en bænk, som giver plads til os begge. Til tid og tanker i fællesskab. Vi flyder ind i de dynamiske kurver. Bruger dem til at komme hinanden nærmere. Sætter os på midten i fordybet samtale. Lægger os med hovederne i hver sin ende og deler det, vi ser på himlen over os. Sidder overskrævs og kigger hinanden lige ind i øjnene. For at mødes og tale sammen, selvom vi ikke kender hinanden. Endnu.

Erik Mortensen – I am Black Velvet

Erik Mortensen er det tætteste Danmark kommer på modens verden i Paris. Som 16-årig drog han fra Nordjylland til København, hvor han kom i lære hos en af tidens mest anerkendte danske modeskabere, Holger Blom. Som 22-årig gik turen videre til Paris, hvor han gik målrettet efter at arbejde for modehuset Pierre Balmain. Drømmen blev til virkelighed og et haute couture-eventyr begyndte i 1947, da den unge Erik Mortensen blev elev hos Pierre Balmain. I 1951 blev han Balmain's førsteassistent, og i 1982 overtog han posten som chefdesigner efter hans død.

Når museet sætter fokus på Erik Mortensen netop nu skyldes det at netop håndværket, som er et gennemgående tema i udstillingen, er et fremdigt indsatsområde. Udstillingen beskriver også et helt særligt kapitel af den danske modehistorie og et talent, der har haft stor betydning for senere generationer af modedesignere.

Udstillingens kurator, inspektør på Designmuseum Danmark, Kirsten Toftegaard udtaler:

”Vi ønsker med udstillingen at komme helt tæt på håndværket og vise haute couturen's særlige kvaliteter. Og så er udstillingen selvfølgelig også en hyldest til Erik Mortensen, hans talent og den elegance, han tilførte moden. Erik Mortensens design fra 1980'erne tegner et elegant og underspillet billede af tidens power-kvinde med markerede skuldre, shorts til hverdag og fest, og fordi det er haute couture – en umådeholden brug af materialer – fed silke, velour og chiffon og broderier på de store gallakjoler. Hans design kunne ind imellem være udfordrende, men blev aldrig vulgært.”

Sort og sofistikeret

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Erik Mortensens sofistikerede og ikke mindst passionerede tilgang til design, er hans mange kollektioner det bedste bevis på. I tiden som chefdesigner hos Pierre Balmain opnåede Erik Mortensen ikke alene stor anerkendelse hos sine kunder, han blev også hædret af kollegaerne i branchen. Tre gange modtog han hvad der svarer til modebranchens Oscar, den prestigefulde Le Dé d'Or (også kaldet Det Gyldne Fingerbøl).

Udstillingen er bygget op omkring en række temaer, der giver indblik i Erik Mortensens unikke designtalent, arven fra Balmain, designprocessen, glæden ved materialerne og det sublime håndværk, hans fascination af farven sort og legen med transparente tekstiler og den nøgne hud. Herudover er områder i udstillingen viet til modeshows og fortællingen om de private kunder, hvoriblandt kendte og kongelige spiller en rolle.

Om Erik Mortensen:

Erik Mortensen er født 26. april 1926 i Frederikshavn.

Han flytter til København som 16-årig, hvor han kommer i lære hos modeskaberen Holger Blom.

I 1947 drager han til Paris, hvor han kommer i lære hos Pierre Balmain. Samarbejdet med Balmain bliver efter få år tæt og tillidsfuldt. Erik Mortensen bliver Balmains førsteassistent i 1951.

Da Pierre Balmain dør 1982, overtager Erik Mortensen rollen som chefdesigner og fører arven videre samtidig med, at han tilføjer sin egen stil.

Han designer i alt 17 kollektioner som chefdesigner hos Balmain.

Erik Mortensen stopper hos Pierre Balmain i 1990 og bliver ansat som chefdesigner for Jean-Louis Scherrer i 1992. Her designer han 4 kollektioner i perioden 1992-95.

Han udgiver i 1987 erindringsbogen "Ej blot til pynt" på forlaget Gyldendal.

Erik Mortensen har mange faste kunder. Blandt dem er flere kendte og kongelige, som fx dronning Sirikit af Thailand.

Erik Mortensen dør den 23. juni 1998 i Paris.

Politiken:

Det har længe ligget i luften, at Designmuseum Danmark skulle lave en udstilling om den store danske modeskaber Erik Mortensen.

I 1988 donerede han selv 11.174 arbejdstegninger til museet, og efter hans død i 1998 fulgte 90 kjoler med venlig hilsen fra familien og hans mangeårige partner, Jean-Pierre Michaud.

En enkelt har plads i museets permanente udstilling om dansk mode, men i næste uge folder Erik Mortensens værk sig ud i lokalerne i Bredgade i København.

68 slanke kreationer med kig til kroppen, ornamenterede rober med tunge posementer som udsmykning og guldpyntede aftenskrud, der er tænkt til at blive båret af jetset eller kongelige. De fleste er fra 1980'erne. Dertil tegninger, klip fra modeshows og private fotografier.

Det er en type beklædning, som kun få danskere har været i nærheden af og endnu færre har haft mulighed for at arbejde med

Hovedparten af genstandene stammer fra museets egen samling, men 30 kjoler er lånt hos Balmain i Paris.

Det er en type beklædning, som kun få danskere har været i nærheden af og endnu færre har haft mulighed for at arbejde med. Erik Mortensen er 19 år efter sin død stadig den højest placerede dansker i det parisiske modehierarki.

Han var højre hånd for Pierre Balmain og senere modehusets directeur artistique. Han havde plads i kernen af den eksklusive haute couture-verden, hvor håndværket er i fokus, priserne i top, og mode i høj grad handler om drømme.

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

Jeg møder museumsinspektør Kirsten Toftegaard mellem giner og tildækkede kjoler. Hun har sat udstillingen sammen og gør den klar til åbningen. Selv om historien om den kreative knægt fra Frederikshavn, der som en anden Daniel Skjern drømmer om at lave tøj i Paris, i sig selv er fascinerende, er det især håndværket, der imponerer hende.

»Det meste er håndsytet, og man kan se, hvordan syerskerne og atelierlederne har løst de udfordringer, som Erik Mortensen gav dem med sine tegninger. Der er kvalitet i materialerne, og det, mener jeg, er et vigtigt signal af sende i modedebatten. Ja, det er dyrt tøj, men det holder længe, for det er lavet ordentligt, og det er en form for bæredygtighed«.

Viste gerne hud - Erik Mortensen voksede som modeskaber op i perioden efter Anden Verdenskrig. Han var lidt ældre end Yves Saint Laurent og Karl Lagerfeld, men oplevede at være del af de samme bevægelser gennem 1950'erne og 1960'erne.

Det gik fra optur til gradvis nedtur for den fineste mode, mens tidsånden ændrede sig, og stangtøj (prêt-à-porter) vandt frem. Da han endelig kunne træde ud af skyggen og for alvor sætte sin signatur på Balmain i 1980'erne, var haute couture i krise. Det afholdt ham ikke fra at dyrke skønheden og kvindekroppen.

»Erik Mortensen var mere vovet, end man ellers så i tiden. Han lavede sexet tøj og viste gerne hud«, forklarer Kirsten Toftegaard.

Hun nævner et citat af modeskabereren Paco Rabanne, der har sagt, at »Erik Mortensen er forunderlig forrykt«. Han gik til strengen, men ikke over den og blev aldrig vulgær.

Til gengæld var han ikke begejstret for danske kvinders hverdagspåkledning. Den legendariske modeskribent Didder Rønlund har i et interview med Berlingske fortalt, at Erik Mortensen ikke kunne fordrage kvinder i joggingbukser. Når de to gik sammen på Strøget i København, kunne han sige: »Ved du hvad, Didder, både dit og mit job har været forgæves«.

Så var der mere schwung over modeskaberens mest eventyrlige opgave. Balmain havde mange private kunder, det er en vigtig del af haute couture, og Mortensen fik ansvaret for de fleste. Han beskrives som temperamentsfuld, men diplomatisk, når det gjaldt design og kommunikation.

En af disse særlige kunder var dronning Sirikit af Thailand. Det begyndte i 1960, da kongeparret skulle på en ét år lang rejse i Europa og USA. Dronningen havde brug for en passende garderobe. Balmain blev valgt til at løse den store opgave. Forbindelsen mellem Mortensen og Bangkok holdt resten af livet, og dronningen sender stadig blomster til hans grav i Paris.

Dygtig tegner - En del af forklaringen på Erik Mortensens succes er, at han var god til at kommunikere sine ideer. Kirsten Toftegaard fremhæver hans evner som tegner og nævner, at han allerede tidligt kunne forklare både Pierre Balmain og syerskerne, hvordan en kjole skulle blive til virkelighed. Han tegnede den forfra, men han havde en klar idé om, hvordan den ville tage sig ud hele vejen rundt.

»Hans viden om håndværket var stærk. Han blev udlært hos Holger Blom i København, hvor man fik lov til at sy ærmekupler, indtil man mestrede teknikken«.

Mens kollegaerne Lagerfeld og Saint Laurent tog springet og blev selvstændige, holdt Erik Mortensen sig hos Balmain i 44 år. Han vidste, at han skulle arve modehuset og havde åbenbart ikke behov for at se sit navn over døren. »Erik Mortensen opfandt ikke noget, og han var ikke en fornyer. Han var en kolossalt

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

dygtig håndværker og forfinede hele tiden sit udtryk. Haute couture handler ikke om konstant forandring, men om at udvikle en designfilosofi. Det handler om stil, og det havde han», siger Kirsten Toftegaard.

Her fortæller legenden Lise Nørgaard om sit forhold til den danske ener.

Den 16. juni åbner Designmuseum Danmark op for en fantastisk modeudstilling med 90 kreationer fra danske Erik Mortensens hånd. Her bliver modelegenden beskrevet af hans lige så legendariske veninde, journalist og forfatter Lise Nørgaard.

Erik Mortensen var en utrolig god ven. At være ven med Erik var at have en ven for livet. Jeg hader normalt håndskrevne breve, fordi jeg ikke kan læse dem. Men hans håndskrift var så flot skrevet og indeholdt altid sjove historier om de udfordringer, som han og ægtemanden Jean Pierre Michaud oplevede på deres rejser. Morsomme breve, men dem kan jeg desværre ikke udlevere. Venner forstår én til bunds, uden man behøver at sige så meget. Erik var også meget engageret i min familie – også børnebørnene. Når de blev studenter, fik de altid lov til at vælge en rejse, og turen gik som regel til Paris – ikke en rejse til en strand, men en kulturrejse. Og så mødtes vi en af de første dage med Erik hos Balmain, og der fik børnebørnene lov til at gå modeshow i kollektionerne, fordi de var blevet så lange og flotte. Han var så gæstfri og omsorgsfuld. Som modeskaber havde Erik fantasi og indsigt – det havde han lært fra Holger Blom. Da han kom til Paris som ung mand, havde han noget særligt: god smag. Ligesom Balmain selv vidste han, hvad kunderne kunne tænke sig, når de så tøjet. Det er mode i stedet for at gå efter, hvad der solgte godt i fjor – det var Erik god til. Balmain havde en enestående stil. Det kan man ikke sige om alle modeskabere. Kollektionen skulle ligne en kunde – det skulle være noget, som de rige, elegante kvinder ville kaste sig over. Overraskelsen. Nu er jeg jo lille, men i Eriks øjne var jeg høj, slank og alle syntes, at det var smart, hvad han lavede til mig. Men jeg var selv bange for at trække i det første gang.

De to første kjoler var til eftermiddagsbrug – men jeg synes, at jeg blev for fed til dem og gav dem væk. Nu er jeg så tynd, så jeg godt ville kunne passe dem. Den anden kjole var prikket – den smukkeste, jeg kunne have på. Den havde en plisseret krave, som var tre gange så stor som en normal præstekrave, og han sagde, at jeg skulle passe på, at jeg ikke tabte en ært ned i folderne. Den havde også et lille slæb. 'Det kan jeg jo ikke have, når jeg kommer vadende', sagde jeg. 'Du skal ikke vade – du skal skride!' lød svaret. Erik elskede sine danske rødder. Det var lidt patetisk. Han kunne få de bedste anmeldelser i franske og amerikanske modemagasiner, men da han udstillede en kollektion i Aalborg, blev han så optaget af det, som var det det franske hof i sin tid, der skulle vurdere den. Han var meget optaget af at læse om sig selv i danske aviser. Profeten ville gerne elskes i sit hjemland – vil vi ikke alle sammen det?

Eurowoman: Erik Mortensen ...? Hvem var det nu lige, han var ...? Den største designer Danmark

nogensinde har haft. Som chef-designer for det franske modehus Balmain i 80'erne klædte nordjyden stjerner som Audrey Hepburn og Sophia Loren på. Nu kan du opleve hans raffinerede haute couture-kjoler, der giver lyst til at dyrke mere glam og flere flæser, på Designmuseum Danmark.

AF MARIE LODBERG 14.JUL.2017 MODE

"Moden er ligesom æbler – de skal serveres, når de er modne – ikke når de er grønne og sure og heller ikke, når de er blevet til nedfaldsfrugt," skrev Erik Mortensen i sin erindringsbog Ej blot til pynt fra 1987.

Mode handler om timing. Det havde Erik Mortensen, der historisk er Danmarks største designer med international succes. Nordjyden, som blev født i 1926 i Frederikshavn, var chefdesigner hos det franske modehus Balmain fra 1982-90. Han skabte elegante kreationer inden for både prêt-à-porter og haute couture og gav den fuld skrue med broderier, flæser og draperinger. Erik Mortensen klædte Dronning Sirikit af Thailand på, ligesom Brigitte Bardot, Sophia Loren og Marlene Dietrich pyntede sig i hans design.

Hans storhedstid i 80'erne bliver nu hyldet på Designmuseum Danmarks store udstilling om Erik Mortensens haute couture-kreationer. Gud, hvor vi glæder os til at gå på opdagelse i glitter og glamour,

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

pomp og pragt og kjoler med pels, sløjfer, perler og volanter fra den danske verdensstjenedesigner. Erik Mortensen sparede ikke på noget. Nærlige mennesker er også så kedelige.

– Egentlig synes jeg, at 80'erne-moden er grim. Måske fordi jeg selv har gennemlevet den? Men med Erik Mortensens design er jeg virkelig kommet til at holde af den. Særligt hans haute couture hæver sig over 80'erne-moden. Han var den type designer, der fulgte sit eget hoved frem for tidens tendenser. I det øjeblik man får hans tøj mellem hænderne, mærker man det gode håndarbejde og kvaliteten. En kvalitet, som man kunne ønske kom tilbage i moden, siger Kirsten Toftegaard, der er museumsinspektør og kurator på udstillingen på Designmuseum Danmark.

Hr. Blom

Erik Mortensen sad tit med en stak farveblyanter og papir og tegnede, da han var en lille dreng i Frederikshavn, hvor han boede med sin mor, far og søskende. Men hvad kunne han bruge alle de streger til? Hans far ville gerne have, at han skulle være bankmand, og hans mor ville gerne have ham til at være præst. Men da Erik Mortensen en dag så en reklame for filmen Tak fordi du kom, Nick med den danske skuespillerinde Karin Nillemos i den ene smukke kjole efter den anden, skabt af Holger Blom, som var en af Danmarks førende modeskabere, fandt han ud af, hvad han skulle være, når han blev stor. For hvis man kunne hedde Holger, og ikke Rita eller Vera fx, og leve af at tegne og kreere kjoler, kunne man også hedde Erik. Så Erik Mortensen pakkede en taske og tog som 15-årig til København, hvor han spurgte Holger Blom, om ikke godt han måtte komme i lære. Det måtte han, og han fik lov til at tegne blonder til Hr. Bloms kjoler. Siden syede han også kjoler til skuespillerinderne på Det Kongelige Teater, og han lærte at finde den helt rigtige nuance cremefarve til en krave ved først at forsøge at dyppe den i te og så i barnetis. Det viste sig, at det var lyst øl, der gav den helt rigtige farve. I 1948, da Erik Mortensen var 22, var der ikke mere viden og erfaring at hente hos Hr. Blom. Erik Mortensen måtte til modens centrum, Paris.

"Når inspirationen og lysten til at gøre et bestemt arbejde er så stor, at man slet ikke kan lade være, selv i fritiden, hører man til de lykkelige, der gør en levevej ud af sin hobby," skrev Erik Mortensen i Ej blot til pynt.

Balmain

Som den amerikanske frontløber og forfatter Gertrude Stein, der var bosiddende i Paris, udtalte dengang, var Balmain "a new french style". Hvis ikke Erik Mortensen skulle til Balmain, the place to be, vidste han da snart ikke, hvor han skulle hen. Dagligt trykkede han dørklokken ind hos Balmain, men fordi chefen for det hele, Pierre Balmain, var i USA, skete der ingenting. Endelig, efter en måned, var Pierre Balmain tilbage i det franske, og han bød Erik Mortensen indenfor og kiggede på hans tegninger. I stilhed. Så åbnede han endelig munden og sagde, at Erik Mortensen kunne starte ugen efter.

"Jeg ville gerne forestille mig, at det var mit iøjnefaldende talent, der fik ham til at foreslå mig at begynde hos ham ugen efter, men jeg vil være ærlig og indrømme, at mit tilbud om at arbejde uden løn måske også har haft sin indflydelse," skrev Erik Mortensen i sine erindringer.

I over 30 år, fra 1951 til 1982, var Erik Mortensen hans førsteassistent, og de to rejste rundt i hele verden sammen for at vise deres kollektioner. Kenya, Cape Town, Hokkaido og Abu Dhabi ... Da Pierre Balmain døde i 1982, arvede Erik Mortensen både ansvaret for modehuset og alle Pierre Balmain's personlige ejendele. Men fattigfirserne var ikke tiden for hundedyr haute couture, så Erik Mortensen forlod Balmain i 1990 til fordel for det franske modehus Jean-Louis Scherrer, hvor han var indtil 1994. Modehuset er siden lukket.

Et stykke med bart – For Erik Mortensen handlede det ikke om, om kvinden var slank eller havde bestemte mål. For ham handlede det om at fremhæve kvindens former, som de var, siger Kirsten Toftegaard og fortsætter:

3 Guidede Highlights Efterår 2017 – Designmuseum Danmark

– Designet var mere vovet, erotisk og sensuelt, i forhold til hvad Balmain tidligere havde gjort. Et af Erik Mortensens signaturdesign var kig til hud. Han skar ind i kjoler og frakker eller brugte transparente materialer. Modellerne, der skulle vise Erik Mortensens design på catwalken, fik besked på ikke at bære undertøj, for Erik Mortensen skulle ikke nyde noget af en bh-strop eller elastikkant i hoften. – Men på trods af den meget hud, blev tøjet aldrig vulgært. Det var en raffineret form for sensualitet, understreger Kirsten Toftegaard.

En anden af Erik Mortensens forcer var hans arbejde med sort. Mange af hans kjoler var holdt i den neutrale nuance, men på grund af hans brug af forskellige materialer, broderier og forskellige strukturer, fik kreationerne flere dimensioner. I et interview til Politiken har han sagt: "Jeg er sort velour, jeg er sort chiffon, jeg er sofistikeret."

De tre store priser, som Erik Mortensen fik for sit design, haute couturens højeste udmærkelse, Guldfingerbøllet, fik han for tre vinterkollektioner, i 1983, 1987 og 1994.

– Erik Mortensen var glædest for at lave vinterkollektioner. Der var mest at gribe fat i, gode tunge stoffer, siger Kirsten Toftegaard.

Og så var han god til at løfte brysterne op til et nyt niveau.

"I slutningen af 50'erne var der gået mode i barme, og konkurrencen mellem stjerner som (...) Sophia Loren, Elizabeth Taylor og Brigitte Bardot var lige så hård som de stivere, der holdt herlighederne i højde," skrev Erik Mortensen i bogen Ej blot til pynt.

Stamkunder - Når Dronning Sirikit af Thailand, der var kendt som en dyr dame med hang til haute couture, står på ens faste kundeliste ved man, det går meget godt. Hun var vild med Erik Mortensens kreationer, og han besøgte hende flere gange for at skabe kjoler til hende. Også Marlene Dietrich og Sofia Loren har været klædt i hans design, ligesom alt Brigitte Bardots tøj, dog kun på film, var skabt af Erik Mortensen. Katharine Hepburn har også nydt godt af hans design i film, og Erik Mortensen nød godt af Katharine Hepburn.

"Hendes markante træk, de sanselige næsebor og den spørgende, halvåbne mund omringet af blege fregner og det rødlige hår, må have været enhver maler eller skulptørs drøm. For os var hun virkelighed," skrev designeren i sine erindringer.

Paris - Erik Mortensen boede på Hôtel de l'Alma på Avenue Montaigne de første ni år af sit liv i Paris. Først i et lillebitte værelse, og siden flyttede han ind i et større. Her holdt han grinemiddage med sine danske veninder, når de kom på besøg, bl.a. forfatteren Lise Nørgaard og modejournalisten Didder Rønlund. Senere flyttede han ind i Pierre Balmain's lejlighed. Når han besøgte Danmark, overfaldt tabloidpressen ham, og han var fast inventar i Billed-Bladet. Han døde som 72-årig i 1998 som en ener i dansk modehistorie, og arven efter ham kan nu ses på Designmuseum Danmark.